

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1978

BRNO 1980

VÝZKUM PALEOLITICKÉ STANICE V DOLNÍCH VĚSTONICÍCH

/okr. Břeclav /

Bohuslav Klíma, AÚ ČSAV Brno

/Obr. 1, 2 /

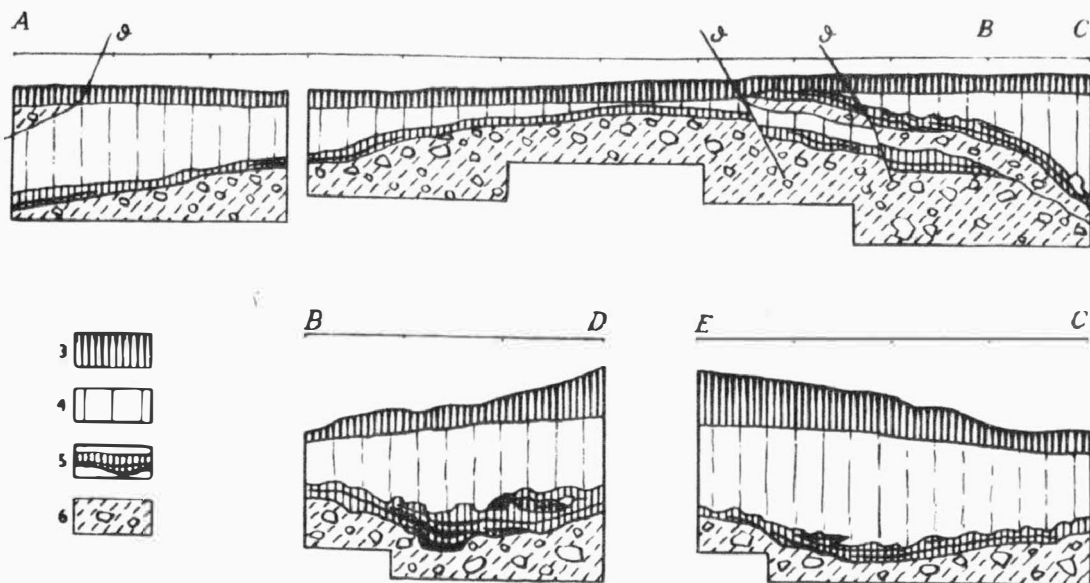
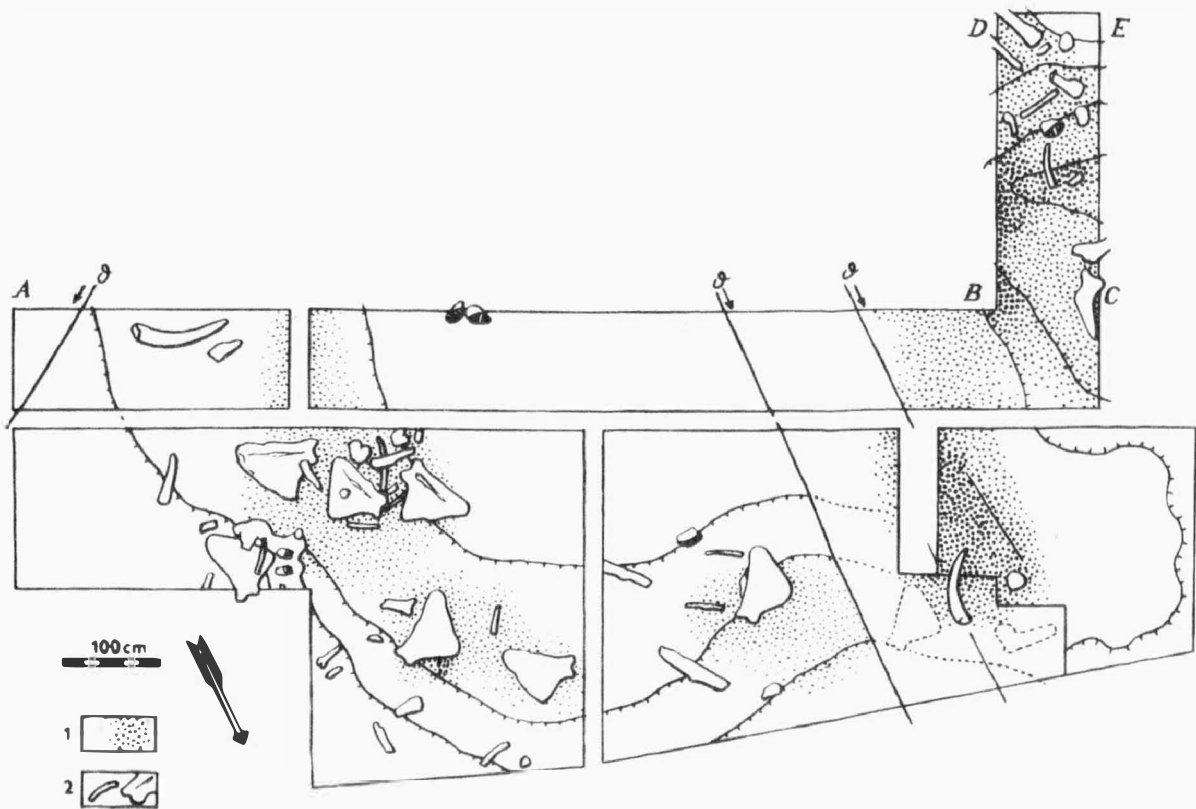
Výzkum paleolitické stanice v Dolních Věstonicích vycházel v r. 1978 z opakovaného podrobného průzkumu celého areálu naleziště. Po předchozích terénních úpravách a po nové orbě se objevily znovu na několika místech výchozy náleзовé vrstvy anebo jen její útržky a zbytky, které zasahovaly až k povrchu a nebyly ještě zcela zdeformovány. Takové dva areály ve střední části stanice byly proto prošetřeny otevřenými sondami. Obě přinesly více sílexů a zlomků kostí, které by byly jinak při zemědělském obdělávání pozemků zničeny. Prvá z nich /A/ odkryla výchozí od velkého balvanu okraj sesuté kry s útržky náleзовé vrstvy na jejím povrchu. Pod hranicí tohoto holocenního posunu ležela čistá spraš o značné mocnosti. Na omezené ploše kry se podařilo pak zachytit jen malý počet /22/ předmětů kamenné industrie. Druhá sonda /B/ umožnila prošetřit zbytky popelovité vrstvy na povrchu sesuvového pásma, které byly zachovány ještě v souvislých jazycích. Ty nemohly poskytnout sice již žádná pozorování, ale vydaly zato z plochy necelých 10 m² soubor zajímavé kamenné industrie o 126 kusech. Koncentrace těchto předmětů navazovala na hojný výskyt sílexů téhož druhu v bezprostředně sousedícím výkopu z r. 1974. Třetí orientační sonda /C/ měla ověřit rozsah náleзовých poloh u západního okraje horní vysoké meze. Povrchový nále� zlomku mamutí kosti a několika uhlíčku po dřevu v hroudách oglejené spraše se zbytky popelovitých součástí prozradily okraj menší sem přesmyknuté sesuté došky, která vycházela až k povrchu a rozprostírala se západním směrem. Náleзовé horizonty v obou úrovních se projevovaly jen jako popelovité smouhy s omezeným počtem předmětů kamenné industrie. Přínos této sondy lze spatřovat především v prokázání doškovitých pohybů a rozsahu původního osídlení až do západního areálu stanice, kde byly stopy pobytu prokázány zatím jen izolované zachyceným ohništěm ve břehu terasové skrývky.

Další pátrání po mělce uložených náleзовých vrstvách přivedlo pokračující výzkum do blízkosti výkopu z roku 1971 a 1972 v úrovni stejně vysoké vrstevnice. Na základě pozitivních výsledků několika sond razených pedologickými tyčemi byla otevřena sonda D. Již v hloubce 40 cm pod povrchem zastihla popelovitou kulturní vrstvu i s četnými předměty kamenné industrie a s mamutími kostmi. Zřetelně se v jejím rozsahu projevil také přesmyk v podobě jílů s vápencovou drtí i s kulturní vrstvou na povrchu a překrytou spraší nad tutéž vrstvu se sprašovým pokryvem níže ve svahu. Rovnoběžně s okrajem sesuté kry probíhaly ještě drobnější dislokace, zvláště v obvodové zóně sesuvu. Okraj jiného doškovitého pohybu u východního okraje sondy prokázal, že celá oblast horní části naleziště je rozrušena holocenními pohyby zemin a že tedy je správný již dříve podaný výklad o celkové stavbě stanice /Klíma 1963/. Sonda poskytla tedy závažné poznatky a byla proto nejprve rozšířena o boční rameno /D 3/, posléze o čtyři plošně skrývané sektory a dosáhla tak celkové rozlohy 51 m². V celém rozsahu probíhala výrazná kulturní vrstva, která se jen na některých místech nořila do hloubky více než 100 cm a která dosahovala v blízkosti ohnišť mocnosti i nad 25 cm. Tak tomu bylo zvláště v zahlobené rýze jejího bočního ramene, kde obsahovala hojně kamenné industrie a větší kusy mamutích kostí, a v přiléhajícím čtverci /D 4/ s hojnými úlomky přepálených kostí v jihozápadním rohu ve výplni deformovaného ohniště, sevřeného do pokleslé zony při okraji sesuvu. Ze sousedního čtverce byla pak sledována původní a sesuvem překrytá vrstva, která obsahovala i velké mamutí kosti a která se směrem k západu vytrácela. Z těchto míst pak byla zřejmý pohybem vytlačena. V následujících čtvercích upoutaly pozornost úplné a nepoškozené mamutí lopatky, pečlivě uložené na popelovitá místa a ohniště. V celé rozloze výkopu jich bylo zachyceno celkem devět a každá z nich vyvolávala představu o možnosti objevu rituálního pohřbu. Zřejmě však šlo o záměrné seskupení lopatek, jehož význam zůstává zatím blíž nepoznan. Na nároží poslední plochy ležely i trosky rozpadlé mamutí lebky. Kromě obou stoliček zasazených v horní čelisti upoutávaly pozornost při jejím vypracování hlavně obě alveoly k1, které zapadaly do výrazně zahlobeného prostoru spolu i s přiléhající lopatkou. Některé náleзовé okolnosti vyvolávaly i potřebu dalšího pokračování odkryvů právě v tomto místě. Výkop D-1978 přinesl objev nového centra dolnověstonického sídliště, které leží vysoko ve svahu a které nabízí příznivé možnosti dalšímu výzkumu.

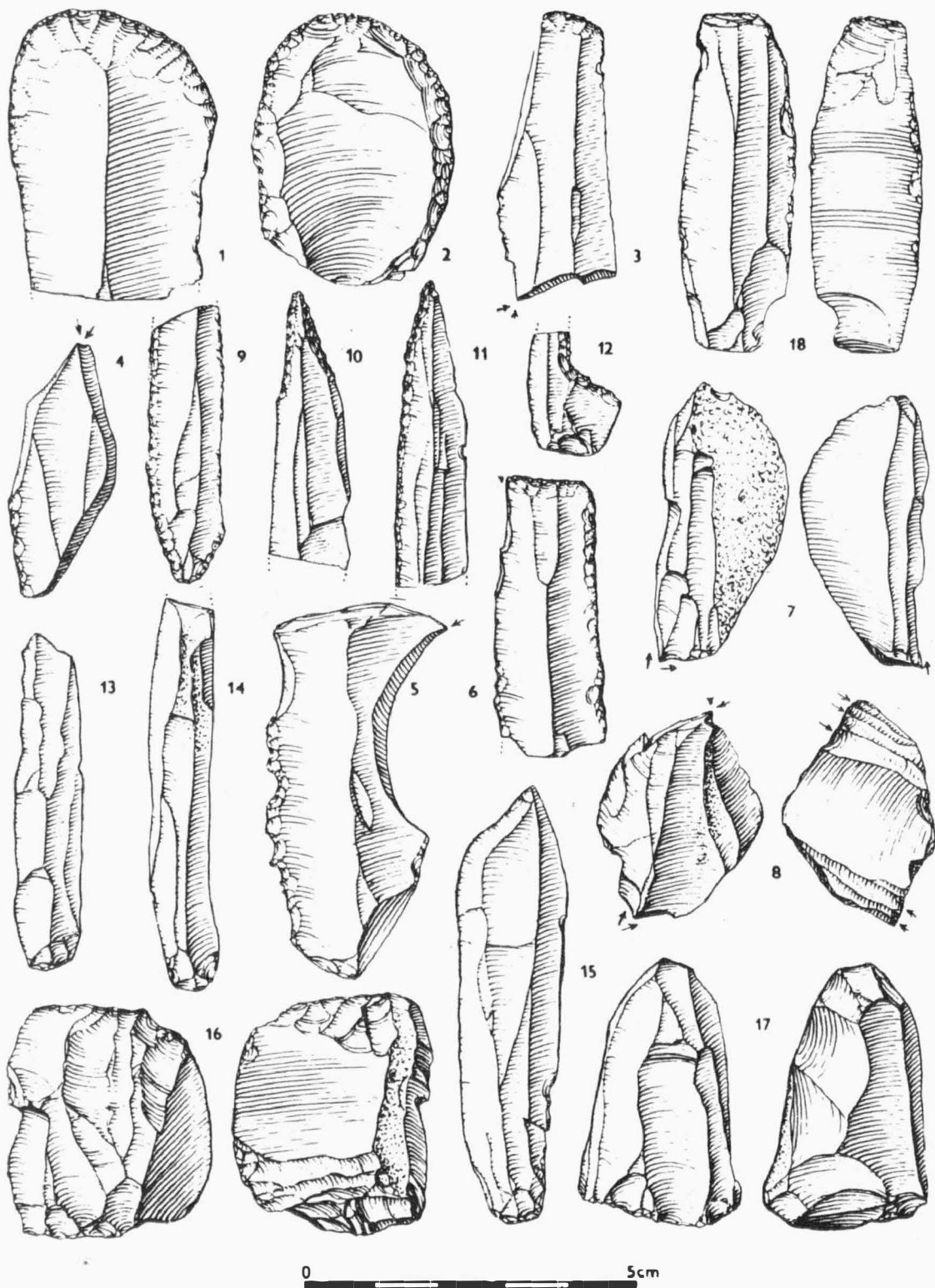
Grabung der paläolithischen Station in Dolní Věstonice /Bez. Břeclav/. Nach einer eingehenden Untersuchung des gesamten Fundraumes und Überprüfung der Fundhorizonte, die sich in den Oberflächenebenen befanden /Sonde A-C/, wurde aufgrund der positiven Ergebnisse einiger Bohrungen eine grössere Sonde /D/ durchgeführt und diese dann um einen Nebenarm und vier anschließende flächlich abgedeckte Sondagen erweitert. Auf der Gesamtfläche von 51 m² gelang es eine markante Kulturschicht in einer Tiefe von 30 - 150 cm unter der Oberfläche zu untersuchen, die zur Genüge Möglichkeiten für die Verfolgung von Feuerstellen, Aschenestern, der Anhäufung von neun kompletten Mammutschulterblättern sowie für die Abdeckung des Randes des schindelartigen Abrutsches über den ursprünglichen Lagen bot. Die Kulturschicht enthielt zahlreiche Steinindustrie, einige Geräte aus Knochen, Ziergegenstände und Klümpchen aus gebranntem Ton, von denen einige deutlich modelliert sind. Mit Sonde D wurde ein neues Siedlungszentrum entdeckt, das sich hoch oben im Hange erstreckt, wo Aufenthaltsspuren vorläufig nur vereinzelt bekannt waren und wo sich günstige Bedingungen für eine weitere Grabung bieten.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1978

Vydává	: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor	: akademik Josef Poulík
Redaktoři	: dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský
Překlady	: dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby	: doc. dr. B. Klíma, A. Malinková, A. Šik
Na titulním listě	: železná motyka ze slovanského sídliště u Palonína
Tisk	: Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov, provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo	: ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis	: 450 kusů - neprodejné

Obr. 1
 Dolní Věstonice /okr. Břeclav/. Přehledný plán a hlavní profily výkopu D. 1 ohniště a popeliště; 2 kosti; 3 půda; 4 spraš; 5 kulturní vrstva; 6 jíly a vápencová drt. - Übersichtsplan und Hauptprofile der Grabung D. 1 Feuerherd und Aschenstelle; 2 Knochen; 3 Boden; 4 Löss; 5 Kulturschicht; 6 Mergel und Kalksteinschutt.

Obr. 2
 Dolní Věstonice /okr. Břeclav/. Výběr kamenné industrie z výzkumu paleolitické stanice. 1 - 2 škrabadla; 3 škrabadlo v kombinaci s rydlem; 4 - 8 rydla; 9 - 11 zlomky hrotů typu la Gravette; 12 čepelka s částečně otupeným bokem; 13 - 14 útlé čepelky; 15 hrotitá čepel; 16 - 17 jádra; 18 dláto. - Auswahl an Steinindustrie von der Grabung der paläolithischen Station. 1 - 2 Schaber; 3 Schaber mit Stichel kombiniert; 4 - 8 Stichel; 9 - 11 Spitzenbruchstücke vom Typus la Gravette; 12 Klinge mit teilweise abgestumpfter Seite; 13 - 14 schmale Klinsen; 15 spitzige Klinge; 16 - 17 Kerne; 18 Meissel.